

FunX: 'Welkom bij jezelf'

AUTEUR SIMONE BOOGAARTS

FunX is een radiozender voor en door stedelijke jongeren in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Een kwart van de jongeren in deze steden luistert er dagelijks naar.

FunX is een publieke, grootstedelijke radiozender voor de jeugd die in 2003 is gestart. De jongerenscene in de Randstad is sterk multicultureel: een op de twee jongeren heeft een niet-Nederlandse achtergrond. Latin, reggaeton, turkpop, Indiase banghra, Arabische raï en Frans-Afrikaanse hiphop, de muziek waar deze groep in geïnteresseerd is, werd nergens gedraaid. In dat gat sprong FunX. In samenwerking met de lokale omroepen SLOR (Rotterdam), SALTO (Amsterdam), OUS/RTV Utrecht en SODH (Den Haag) en met subsidies van de gemeentes en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werden er vier lokale edities van de zender opgestart. Sinds september 2005 wordt er bovendien via de kabel uitgezonden in heel Nederland.

FunX is zeer populair onder de beoogde doelgroep. Ruim 28 procent van de jongeren tussen de vijftien en vijfentwintig jaar in de grote steden stemt er dagelijks op af. Daarmee laat FunX de landelijke radiostations ver achter zich. Ter vergelijking: naar de popzender Radio 538 luistert slechts zestien procent van deze groep en bij acht procent staat SkyRadio dagelijks aan. Het geheim van het succes van FunX is naar eigen zeggen een combinatie van de unieke muziekprogrammering en ideologie: de mening en belevingswereld van de luisteraar, de stadse jongere, wordt centraal gesteld. Luisteraars worden dan ook gelokt met de slogan: 'Welkom bij jezelf!'

FunX is een goede illustratie van hoe een stedelijk initiatief, gesubsidieerd door de lokale en nationale overheid, een bijdrage kan leveren aan de identificatie met en de creatie van jongerencultuur in de grote steden. Hierover sprak AGORA met Daphne de Vries, die voor de externe communicatie en het onderzoek van FunX zorgt.

Zou je ons meer kunnen vertellen over de ontstaansgeschiedenis van FunX?



"Onze directeur Willem Stegeman heeft op een gegeven moment samen met een groep jongeren gesignaleerd dat er geen radio was voor jongeren met diverse culturele achtergronden. Uit onderzoek bleek dat ongeveer tachtig procent van de allochtone jongeren helemaal geen radio luisterde. Dit was zo schokkend dat er eigenlij



Daphne de Vries

zien en welke muziek er gedraaid moest worden. De overheid is er vervolgens bij betrokken en zo is vanuit de publieke omroep FunX geboren.”

De muziekprogrammering van FunX wordt omschreven als uniek. Naast het mainstreamwerk hoor je merendeels muziek die uitsluitend op FunX wordt gedraaid. Dit noemen jullie de ‘muzikale mix’. Hoe wordt die precies samengesteld?

“Wij verstaan onder de muzikale mix een culturele mix van pop, R&B, rai, Bhangra, reggae, reggaeton, latin en zo nog meer. Alle flavours moeten aan bod komen bij ons. Britney Spears hoor je bij ons niet: dat is te pop en dat past niet binnen het format van onze zender. Wij vinden het ook interessant om cross-overs tussen de verschillende muziekstijlen te maken in bijvoorbeeld remixes. Sommige luisteraars vinden bijvoorbeeld turkpop of Arabische rai helemaal niets, maar als je het mixt wordt het wel spannend. En daarmee bewerkstellig je overeenkomst tussen jongeren en tussen culturen, en laat je zien dat er vele combinaties mogelijk zijn die iets moois opleveren.”

In plaats van één etherfrequentie die uitzendt in alle vier de steden, heeft FunX radio vier aparte frequenties en een kabeleditie. Ook wordt de zender gestreamd via FunX.fm, zodat jongeren buiten de Randstad via internet naar FunX kunnen luisteren. Waarom bieden jullie verschillende frequenties aan voor geografisch afgebakende delen van jullie luisterpubliek?

“De zender is regionaal en heeft in elke stad een eigen etherfrequentie. Dat betekent dat in Rotterdam alleen FunX Rotterdam te horen is en in Amsterdam FunX Amsterdam enzovoort. Hierdoor kunnen we in bepaalde programma’s heel dicht op de luisteraar zitten. Met name in de ochtend zijn de programma’s voor alle zenders gelijk, maar doordat we vier aparte zenders hebben kunnen we de muziekprogrammering per stad aanpassen aan de behoefte met behulp van de playlists. Het blijkt dat er vooral in Utrecht behoefte is aan iets andere muziek en dit kunnen we door de mix aan te passen een beetje sturen.

’s Middags begint om drie uur de lokale programmering ‘Bits & Beats’. Elke editie heeft een eigen presentatie en eigen inbellers. Daardoor klinkt een programma heel Haags of Rotterdams. Je kan in zo’n programma dan ook lokale nieuwtjes kwijt of informatie over festivals en evenementen, wat voor de luisteraar interessanter is dan nieuws over een stad waar hij of zij niet woont. Zo probeert FunX dichter bij haar luisteraar te komen.”

FunX peilt de meningen van jongeren met behulp van straatreporters. Behalve de frequenties en de presentatoren verschillen ook die reportages per stad. Waarom is dat nodig? Lopen de meningen van bijvoorbeeld Rotterdamse en Amsterdamse jongeren onderling sterk uiteen?

“Nee, die meningen verschillen over het algemeen niet tussen de steden, maar het is voor jongeren leuk om hun stadsgenootjes op de radio te horen. Het voelt dichtbij. De straatreporter staat dicht bij de luisteraars, is zelf ook een jongere uit die stad en heeft er daarom gevoel voor. De meningen van de luisteraars in polls en de straatreporters zijn specifiek lokaal. In talkshows kun je ook gericht per stad nieuws over evenementen, lokaal nieuws en sportactiviteiten naar buiten brengen en daarover praten. Andere programma’s, met name de ochtendprogramma’s en later op de avond, zijn voor alle stations gelijk. Op die manier ontstaat een unieke mix waarin luisteraars zich kunnen identificeren met stedelijke jongeren in het

sprake was van een gat in de markt. Vanwege gebrek aan draagvlak en interesse vanuit de commerciële markt is Willem Stegeman gaan praten met de vier lokale omroepen. Vervolgens heeft hij samen met een projectgroep bestaande uit jongeren het concept voor FunX bedacht. Hij heeft de jongeren zelf laten vertellen hoe het eruit moest

Straatinterview.



algemeen en meer specifiek met hun eigen stad."

Wie behoort er tot jullie doelgroep?

"Onze doelgroep is heel breed en bestaat uit jongeren tussen de 15 en 35 jaar, maar de belangrijkste doelgroep zijn de 15- tot 25-jarigen. Wel leggen we in onze programmering wat accenten. Zo is 'Bits & Beats' echt een 'after school'-programma gericht op de jongere luisteraar, terwijl bijvoorbeeld 'ClassX' zich op een ouder publiek richt. Dit uit zich niet alleen in de muziekprogrammering, maar ook in de content. Bij 'Bits & Beats' komen meer losse en makkelijke onderwerpen aan bod. De jongeren komen net van school en hebben daar behoefte aan. Bij 'ClassX' hoor je meer diepgang en achtergrondinformatie.

Vanuit de publieke omroep was er de opdracht om een platform te bieden voor jongeren met diverse culturele achtergronden, maar we merken dat jongeren heel goed mixen. Onze doelgroep is dus niet alleen de jongere met een andere culturele achtergrond, maar alle jongeren. En we zijn een omroep voor stadsjongeren. We zenden uit in de steden en de cultuur in de steden is toch wel degelijk anders dan de cultuur op het platteland. Met name in de steden leeft die culturele mix samen. Dus wij benaderen stadsjongeren in de meest brede zin van het woord. Als jongeren meegaan in de culturele mix die op straat te vinden is en zich daarmee identificeren, dan zijn zij van harte welkom bij FunX."

Hieruit blijkt een zekere ideologie met betrekking tot jullie doelgroep. Er wordt wel aangenomen dat stedelijke jongeren hun leven op een andere manier vormgeven dan niet-stedelijke jongeren door hun leefomgeving

en het veelvuldige etnisch en cultureel diverse samenhangt. Hoe zien jullie 'de stedelijke luisteraar' dat op de zender?

"Stedelijke jongeren van nu, zowel allochtonen mixen veel beter met elkaar dan vroeger. Dat zien wij. Wij zeggen daarom: FunX sluit mensen in niet naar de verschillen tussen culturen, maar overeenkomsten door te kijken naar wat jongeren bezighoudt. Vanuit deze filosofie wordt er nooit in een uitzending, waar een luisteraar vandaan ouders vandaan komen. Het gaat ons erom wat en niet wat jij als Marokkaan vindt en of die mischilt van een ander die tot een andere etnische willen juist zien wat mensen bindt, niet wat maakt.

Daarnaast hebben wij een bepaald muziekbeeld van een mix van stijlen en voorkeuren. In een uur tijd komen er verschillende stijlen aan bod. Er is dus geen R&B-uur, maar we hebben thema-uurtjes, maar ook dan is de programmering heeft in de eerste plaats te maken met de taakstelling om een platform te zijn voor stedelijk cultureel diverse jongeren. In de tweede plaats bewust van onze luisteraars, die zelf veelal een mixte vriendengroep hebben. Ook proberen we te brengen met verschillende muziekstijlen en hoor je bij ons geen uur lang hiphop of rai."

FunX radio gaat er dus vanuit dat stedelijke jongeren met etnisch diverse vriendengroepen verkeren. Bovendien

muziek draaien en onderwerpen bespreken waarin jongeren geïnteresseerd zijn. Interesses van jongeren zijn doorgaans nogal veranderlijk. Hoe houden jullie voeling met de doelgroep?

“De jongeren staan bij ons altijd centraal. Ten eerste vinden we het heel belangrijk om de keuze van de muziek aan hen zelf over te laten. Luisteraars kunnen stemmen over de XCharts en kunnen zo dus zelf bepalen wie er in die chart komt. Hetzelfde geldt voor de muziekprogrammering. We hebben afgelopen zomer een herijking gedaan van de muziek. In dit kwalitatieve onderzoek is aan stedelijke jongeren gevraagd waar ze graag naar luisteren en waarom ze de muziekstijlen die zij noemen interessant vinden. Daarnaast doen we ook regelmatig panelonderzoeken. Het panel van FunX bestaat uit luisteraars die vrijwillig plaatsnemen in een respondentengroep die we via e-mail allemaal vragen stellen.

Daarnaast vinden we dat FunX laagdrempelig moet zijn. We willen dat de luisteraars participeren om een station neer te zetten dat ze interesseert en dat hun muziekinteresse weergeeft. Bij een talkshow komen verschillende onderwerpen aan bod. Niet alleen de geijkte onderwerpen, maar ook zogenaamde taboeonderwerpen zoals vrouwenbesnijdenis. De straatreporters van FunX gaan dagelijks de straat op met een stelling om de meningen te peilen. Dat hoor je terug op de zender in compilaties. Omdat de reporters dagelijks met jongeren spreken, horen we ook over welke onderwerpen zij graag willen dat er een keer gesproken wordt. Naast de compilaties van de straatreporters willen we ook dat de luisteraars inbellen en op die manier een bijdrage leveren. In onze talkshows zitten geen deskundigen. Zodra een deskundige gaat vertellen hoe het allemaal zit en hoe het allemaal zou moeten, dan voelen veel jongeren zich geremd en durven ze niet meer te bellen.

Een laatste voorbeeld van hoe we de luisteraar centraal stellen, is dat we geen hoofdredacteur hebben. Onze hoofdredacteur is ‘de straat’. Als we iets willen weten dan gaat het via het panel naar buiten en dan horen we van het panel hoe het zit. Of het gaat via de straatreporters die om de mening van de jongeren vragen. Zo moest ik laatst kiezen uit vier conceptvoorkanten voor de FunX agenda. We wisten niet goed of we nu voor een stilistische voorkant moesten gaan of een voorkant met veel plaatjes. Toen er de volgende dag een vmbo-klas kwam voor een rondleiding, hebben we ze om een mening gevraagd. En nadat we ook nog naar de mening van het panel hadden geïnformeerd, werd duidelijk dat zij allemaal kozen voor de voorkant met veel plaatjes. Die is het dan ook geworden. Zo werken we hier bij FunX.”

Naast de dagelijkse radioprogrammering profileert FunX zich ook door actief te participeren in onder andere gemeentelijke beleid, schoolprojecten en beurzen. Wat beogen jullie met deze activiteiten?

“Binnen de vier gemeenten wordt FunX veelal gezien als een station dat de stedelijke jeugd goed kan bereiken en daarom worden we vaak gevraagd om een bijdrage te leveren aan bijvoorbeeld een forum of culturele projecten en evenementen zoals Parkpop en het Dunya festival. Naast het verzorgen van de muzikale mix op de radio proberen wij de jongeren zo ook actief te betrekken bij het beleid en bij culturele evenementen.”

Het is duidelijk dat FunX meer wil zijn dan een radiozender voor stedelijke jongeren. Zij ziet zichzelf nadrukkelijk als een platform. Haar uitgangspunt is dat jongeren veelzijdig en eigenzinnig zijn, graag naar verschillende muziekstijlen luisteren en dat zij zich in etnische en cultureel diverse vriendengroepen begeven. De heden-

daagse stadse jongere weet wat er in de wereld te koop is en heeft een mening waar hij voor uitkomt, mits daar de ruimte voor wordt geboden. Deze visie is steeds richtinggevend voor de programmering en geeft de zender een specifieke stedelijke (jeugd)identiteit, waarin een positieve kijk wordt geboden op het leven in de stad. De toon van FunX wijkt radicaal af van die van andere media, waarin de stad en multiculturele jeugd doorgaans negatief wordt belicht. FunX weet een omvangrijk publiek te bereiken, waaruit afgeleid zou kunnen worden dat er grote behoefte bestaat aan een positief geluid en het uitdragen van het ‘FunX gevoel’.

Simone Boogaarts (s.boogaarts@uva.nl) is als aio werkzaam bij het Instituut voor Migratie en Etnische Studies (IMES) van de Universiteit van Amsterdam. Ze is als gastredacteur bij de totstandkoming van dit thema-nummer betrokken. Meer informatie over FunX is te vinden op <www.funx.nl>.

Literatuurselectie

Huizenga, M. & D. de Vries (red.) (2006) Jaarverslag 2005. Rotterdam: FunX.